

INDHOLD

INDLEDNING – EN GENEREL PROBLEMFORMULERING . . .	13
KAPITEL I: OKSEHANDELENS OPRINDELSE	21
1. Problemstilling og tidligere forskning	21
2. Det danske kildemateriale før ca. 1400	26
3. Handel med kvægavlsprodukter	29
4. Oksedrivningens begyndelse	33
5. Brydning mellem gammelt og nyt	43
KAPITEL II: AVL, BEDRIFTSFORM OG FEDNING	47
1. Problemstilling	47
2. Race og størrelse	50
3. Dansk landbrug under europæisk agrardepression	55
4. Kvæggets rolle i bedriften	64
KAPITEL III: EKSPORTMÆNGDE OG ÅRSFORDELING	75
1. Regnskabsmaterialet og den ældre forskning	75
2. Årsoptælling og årsfordeling i Gottorpregnskaber 1484-1519	81
3. Toldoppebørselspraksis i markedsregnskaber	85
4. Ribe marked 8/9 1501 og 1508: en detailundersøgelse	87
5. Ribe efterårsmarked 8. september genspejlet i Gottorp	90
6. Oktobertransporten i Gottorp	95
7. Forårseksporten i Gottorp	102
KAPITEL IV: OKSEDRIVNINGEN BELYST VED DANSKE TOLDSTEDER	107
1. Ældre forsknings vurdering af mængde og årsfordeling	107
2. Oksedrivning ved jyske toldsteder 1501-08: en rekonstruktion	110
3. Træk af oksedrivningen via Assens før 1508	118
4. Dansk oksedrivning under krigen 1509-12: en rekonstruktion	122
5. Oksedrivning ved danske toldsteder i årene omkring 1520	131
6. Okseudførsel fra Sjælland og de skånske landsdele	137

KAPITEL V: UDLÆNDINGES EFTERÅRSOPKØB	
FREM TIL 1509	141
1. Efterårsmarkeder og opkøbernes herkomst før 1500	141
2. Hanseatiske efterårsopkøbere	144
3. Vesttyskere og hollændere i efterårsopkøb	155
4. Politisk baggrund i begyndelsen af 1500-tallet	158
KAPITEL VI: EFTERÅRSOPKØB: SLESVIG-HOLSTENSKE	
HANDLENDE FREM TIL 1511	167
1. Flensborgernes efterårsopkøb før 1500	167
2. Efterårsopkøbere fra det øvrige Slesvig og Holsten før 1500	173
3. Flensborgske efterårsopkøbere 1501-11	178
4. Efterårsopkøb fra det øvrige Slesvig og Holsten 1501-11	187
5. Konklusion	194
KAPITEL VIIA: DANSKERNES EFTERÅRSDRIVNING	
1. Jyder i efterårsdrivningen	197
2. Fynboer i efterårsdrivningen	204
KAPITEL VII B: FORÅRSDRIVNING FREM TIL	
KRIGEN 1509-12	211
1. Udenlandske forårsdrivere	211
2. Slesvigske og holstenske forårsdrivere	214
3. Vestjyske forårsdrivere	217
4. Østjyske og fynske forårsdrivere	223
5. Hvor mange danske okser gik sydpå?	228
KAPITEL VIII: INTERNATIONAL BAGGRUND	
1. Indledning	233
2. Kødkonsumcentre og transkontinentale okseruter i Europa	235
3. Forsyningen af Nordvesteuropas store bysamfund	237
4. Wedelmarkedet	244
KAPITEL IX: OKSEHANDELEN UNDER CHRISTIAN II	
1. Regnskaberne 1519-21: Vestjyderne	255
2. Regnskaberne 1519-24: Østjyderne	263
3. Regnskaberne 1519-24: Fynboerne	270
4. Regnskaberne 1519-20: Udlændinge	279
5. Regnskaberne 1519-24: Slesvigere	286

KAPITEL X: GRÆSØKSNE, FODERNØD, STALDØKSNE	293
1. Indledning	293
2. Fodring og staldfedning	295
3. Regeringens politik under Christian II og Frederik I	298
4. Regeringens politik under Christian III og Frederik II	302
5. Staldning på kronens ladegårde	308
6. Konklusion	311
KAPITEL XI: HANDELSPOLITIK OMKRING ØKSNEHANDEL	315
1. Konkurrencen omkring erhvervshandel i 1400-tallet	315
2. Adelig handel med okser under Hans	320
3. Christian II's politik omkring oksehandel	325
4. Udviklingen efter Christian II's fordrivelse	331
KAPITEL XII: PRISER OG TOLDOPPEBØRSEL	337
1. Prisdannelsen i slutningen af 1400-tallet	337
2. Prisudviklingen ca. 1500-20	344
3. Prisudviklingen i 1520erne	348
4. Toldopkrævning i Danmark før 1523	353
5. Toldopkrævning i Gottorp frem til 1520erne	360
KAPITEL XIII: OKSEVEJENE	367
1. Okseveje gennem Jylland	367
2. Okseveje gennem hertugdømmerne	380
3. Elbfærgestederne og de udenlandske okseveje	391
KAPITEL XIV: RETURVARER: KLÆDE	401
1. Klæde som returfragt i regnskaberne	401
2. Træk af Ribes klædehandel i begyndelsen af 1500-tallet	406
3. Hollandsk-hanseatisk klædehandelskonkurrence i 1400-tallet	411
4. Handelskonkurrencen som baggrund for dansk klædeopkøb	415
5. Klæde som returfragt for okseleverancer var et europæisk fænomen	424
KAPITEL XV: REGNSKABSLAKUNEN I GOTTORP-REGNSKABERNE 1519-45	429
1. Perioden belyst gennem andre årsregnskaber	429
2. Fynboer og østjyder	434
3. Ribehandlende	445
4. Det øvrige Vest-, Midt- og Nordjylland og andet godtfolk	454
5. Flensborgerne	460
6. Øvrige Slesvig	471

KAPITEL XVI: ÅRENE OMKRING 1550	477
1. Ribehandlende	478
2. Fynboer	487
3. Østjyske handlende	496
4. Vest- og Nordjylland, København og Malmø	499
5. Flensborgerne	507
6. Det øvrige Slesvig/Holsten	517
7. Udlændinge	521
KAPITEL XVII: HANDELENS VILKÅR MELLEM 1520ERNE OG 1550ERNE	525
1. Handelslovgivningen/adelig handel	525
2. Priser	531
3. Told og smugleri	537
KAPITEL XVIII: KONKLUSION: NOGLE UDVIKLINGSLINIER	543
1. Mængde og fordeling efter handlendes hjemsteder	543
2. Undervejs mod en staldningstruktur	550
3. Oksehandlerstaben og dens herkomst	557
4. Priser, værdiberegninger, flokstørrelser, klædefragter og toldtakster	568
BILLEDFORTEGNELSE	577